

137. ► PECHÁN JÓZSEF (1875-1922)

Modell a pamlagon, 1912 körül

Olaj, vászon, 49x73 cm
Jelezve jobbra lent: Pechán József

Kezdő ár: 10 000 000 Ft / 32 258 EUR
Becsérték: 20 000 000 – 30 000 000 Ft
Estimated value: 64 516 – 96 774 EUR

KIÁLLÍTVA ÉS REPRODUKÁLVA:

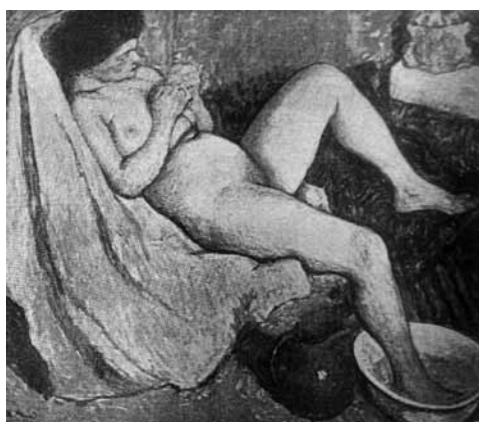
► 30. Harminc kép-harminc gondolat.
Virág Judit Galéria, Budapest, 2014. október–november, 29. oldal

FELTEHETŐLEG KIÁLLÍTVA:

► VI. Csoportos kiállítás. Művészház, Budapest, 1912.
► Pechán József gyűjteményes kiállítása. Művészház, Budapest, 1912.

REPRODUKÁLVA:

► Bela Duranci – Bordás Győző: Pechán József. Novi Sad, Fórum, 2008. XIII. kép

1. Kees van Dongen: Pihenő akt, 1907 körül magántulajdon	4. Perltrott Csaba Vilmos: Akt, 1909 magántulajdon
2. Henri Manguin: Modell, 1904 magántulajdon	5. Pechán József: Fekvő akt, 1911 magántulajdon
3. Gara Arnold: Női akt, 1912 körül lappang	6. Ziffer Sándor: Nyugvó akt, 1913 magántulajdon

A magyar progresszív festészet képviselői előtt két út körvonalazódott 1910 környékén. A Gauguin festészetére visszavezethető cloissonizmus erre az időszakra elérte önmaga határait, a látványt szubjektív módon felbontó, a képzelet által mindent átszínező, és absztraháló festészet végérvényesen elszakadni látszott a látható valóságtól. Az egyik járható utat a Nyolcak mozgalma képviselte, amely a mimézis elvét feladva, a festészet médiumából kiindulva egy új vizuális nyelv alapjait teremtette meg. A másik irányvonal számára továbbra is a látványelvűség jelentette a képalkotás folyamatának fő princípiumát, és a nagybányai eredményeket, valamint a francia posztimpresszionizmus tanulságait variálva, mint dekoratív hangulatfestészet élt tovább bizonyos kompromisszumokkal.

Ezt az utat választotta kukoricás képeivel Rippl-Rónai József, Ziffer Sándor – 1912-től készült, naturalisztikusabb festményeivel –, valamint Iványi-Grünwald Béla is Kecskeméten festett pannóival s azok tanulmányaival. Ez a mélyen a szecesszióban gyökerező festészet lesz a jellemzője Pechán József piktúrájának is. Pechán a nagybányai neósok, és a budapesti Művészház alapítóihoz hasonlóan 1910 környékén szembesült a kor festészeti problémáival és kihívásaival. Stílusa talán Gara Arnold és régi barátja, Ziffer Sándor modorához állt a legközelebb. Akárcsak a nagybányai művész, Pechán is a dekoratív festészet útjait kereste, s Zifferhez hasonlóan fő ereje a koloritban rejtett. De hogy vásznain minél szélesebb teret engedjen vibráló színhatásainak, „kénytelen” volt figuráit akadémisztikusabb-naturalisztikusabb módon kidolgozni. Ziffer ezt

a modort „stilizált naturalizmusként” határozta meg. A korábbi időszakra jellemző nagyvonalúbb, oldottabb kompozíciók Pechánnál is aprólékosabbak, részletgazdagabbak lettek, míg figuráinak beállításai az akadémia hagyományosabb típusaihoz tértek vissza. Pechán „rajzos-szállkás” modora, kiegészülve a festő dekoratív szín- és formavilágával vibráló összehatást kölcsönöz képeinek. Figurái síkszerűek, melyeket több egymást fedő rétegben, foltszerűen felhordott színekkel modellált. Sőt az erőteljesebb színhatások elérése témaválasztásában is komolyan befolyásolták a festőt: aktképeinek állandó kellékeivé válnak például azok a szöttesek, melyek fakturális szempontból is végtelenül izgalmassá teszik képeit. Munkássága során Pechán gyakran dolgozott fotók alapján, fennmaradt felvételei tanúsítják, hogy aktképeikhez is készített fotókat, és elő-

7. Pechán József: Fekvő női akt, 1912 körül (fotográfia)

tanulmányokat. Ez a módszer nem számított szokatlannak a művész korában. Sőt, korábban már Barabás Miklós, Munkácsy Mihály, Zichy Mihály, és László Fülöp is felhasználták a fotográfia adta lehetőségeket festményeiken. Azonban szemben az akadémizmus fordított alapállásával – ott még inkább az aprólékosan bedolgozott műtermi felvételek hasonlítottak a festményre –, Pechán már nem a fotók által

megörökített részletek municiózus visszaadására törekedett, hanem a festői szelekció elvét követve, a valóságból elcsent pillanat lényegi elemeinek kiemelésére törekedett. Célja a lényeg szublimálása volt. Ahogy ő maga fogalmaz 1913-as kiállításának katalógusában: „Minthogy a természet igen gyakran teljesen érdektelen, az igazi művész nem veheti figyelembe annak minden apró szeszélyét ... A művészet valóban a természetben rejtőzik, de csakis az igazi művész tudja kiszakítani belőle olyanformán, hogy csak folytonos kivonás által jut az artisztikus alapértékhez. Ez az alapérték pedig nem egyéb, mint bizonyos ritmus, amely formák bizonyos fölépítésében, a színek kompozíciójában és a vonalak szintézisében nyilatkozik meg.”

Kaszás Gábor